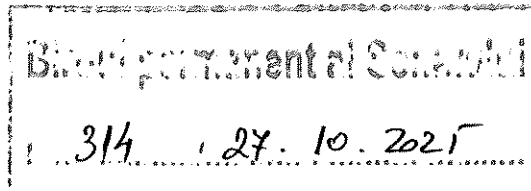

PRIM MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România-Republicată*, inițiată de doamna deputat UDMR Brigitta-Eva Zahoranszki împreună cu un grup de parlamentari UDMR, USR, PSD, PNL și Minorități Naționale (**Bp. 288/2025**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare completarea *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România-republicată, cu modificările și completările ulterioare*, în sensul extinderii măsurilor reparatorii și asupra construcțiilor demolate, total sau parțial, care au aparținut cultelor religioase recunoscute din România și au fost preluate abuziv de stat sau de alte entități, în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989.

II. Observații

1. Apreciem că instituirea unui nou termen de șase luni de depunere de noi cereri de către cultele religioase pentru construcțiile demolate va conduce la prelungirea procesului de retrocedare a imobilelor preluate de la această categorie de proprietari expropriați.

Unul dintre efectele concrete ale modificării *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 94/2000* în forma propusă de inițiatori va fi nu doar constituirea unor noi dosare de retrocedare la Comisia specială de retrocedare (C.S.R.), ci chiar repunerea pe rolul acesteia a unor cereri deja soluționate prin decizii de respingere, unele dintre aceste acte administrative fiind supuse controlului judecătoresc, în cadrul unor litigii având ca obiect anularea sau modificarea lor, și constatate a fi legale de către instanțele de judecată.

Această situație ar fi de natură să conducă la înfrângerea *principiului securității raporturilor juridice civile*, principiu ce constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept. Cu privire la acest aspect, *Curtea Europeană a Drepturilor Omului* a statuat că *principiul securității raporturilor juridice* decurge, implicit, din *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* și constituie unul dintre *principiile fundamentale ale statului de drept*.

Dacă inițiativa legislativă va fi adoptată, în cazul în care C.S.R. va constata dovada dreptului de proprietate, a calității de persoană îndreptățită și a preluării abuzive, va formula propuneri de acordare de despăgubiri pentru imobilul demolat către o altă Comisie, Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor (C.N.C.Î.), care funcționează în baza *Legii nr. 165/2013*.

Opinăm că, odată introdusă o asemenea modificare, de la momentul depunerii cererii la C.S.R. și până la acordarea de despăgubiri de către C.N.C.Î. va urma o procedură administrativă, derulată în baza a două acte normative distincte, fiind greu de anticipat momentul în care s-ar putea finaliza întreaga procedură. Astfel, actul normativ ar fi lipsit de un element esențial, cel al predictibilității.

Totodată, în contextul numeroaselor propuneri legislative privind legislația în materie aflate pe rolul Parlamentului în actuala legislatură, atragem atenția că amploarea și complexitatea procesului de restituire a bunurilor imobile preluate în mod abuziv de statul român de la instaurarea regimului comunist (6 martie 1945) până pe 22 decembrie

1989 - pe care legiuitorul nu le-a anticipat la adevărata lor dimensiune la momentul adoptării acestor reglementări - au depășit posibilitățile reale de soluționare preconizate la nivel legal.

Suplimentar față de cei doi factori sus-menționați, în ultimii ani, procesul de reconstituire mai este afectat și de dificultățile cu care se confruntă statul, și aici ne referim la lipsa resurselor financiare (cu titlu de exemplu, începând cu luna februarie și până la sfârșitul anului în curs, emiterea titlurilor de plată de către A.N.R.P. este suspendată din rațiuni ce țin de nevoia reducerii deficitului bugetar), dar și la lipsa resurselor umane necesare procesării într-un timp rezonabil a dosarelor/cererilor de restituire (tot cu titlu de exemplu, doar în perioada ianuarie - iunie 2025, 6 posturi din A.N.R.P. au devenit vacante, numărul total al posturilor vacante ajungând la 47).

Mai mult decât atât, arătăm că prevederile legilor cu caracter reparator constituie, în mod frecvent, obiect al controlului de constituționalitate, iar Curtea Constituțională a României a analizat de-a lungul timpului nu doar o varietate de situații, ci și de ipoteze normative, prin raportare atât la *Legea fundamentală*, la principiile degajate din jurisprudența *Curții Europene a Drepturilor Omului* (C.E.D O.), cât și la disponibilitățile financiare ale statului.

În acest sens, semnalăm considerentele

- Deciziei nr. 542/18.02.2018 (referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1 alin. (3) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr 94/2000*, însuși articolul care prevede că pentru imobilele demolate nu se acordă despăgubiri): „*Regula o reprezintă restituirea în natură, nefiind prevăzută posibilitatea acordării de despăgubiri pentru imobilele care, din varii motive, nu se mai regăsesc în concret. Chiar dacă diferă de modalitatea în care Parlamentul a abordat problematica similară a restituirii imobilelor către destinatarii celorlalte legi reparatorii (notificatorii în baza Legii nr. 10/2001, n.r.), aceasta face parte din viziunea pe care legiuitorul român a adoptat-o, apreciind-o adecvată față de impactul financiar pe care oferirea de despăgubiri și pentru imobilele demolate sau ruinate (pentru cultele religioase, n.r.) l-ar fi avut la nivelul bugetului de stat*”;

- Deciziei C.C.R. nr. 43/18.02.2025: „În acest context, Curtea Constituțională subliniază că, față de considerentele hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului, Parlamentul trebuie să reconfigureze prevederile relevante în materie astfel încât să realizeze corecția

necesară pentru a reglementa soluții legislative adecvate în ceea ce privește criteriile de stabilire a cuantumului despăgubirilor. Un astfel de demers este indispensabil în vederea stabilirii unui just echilibru între, pe de o parte, interesul persoanelor îndreptățite la obținerea de despăgubiri într-un cuantum rezonabil și satisfăcător, care să nu frizeze derizoriul, dar care, în același timp, să evite îmbogățirea fără justă cauză, și, pe de altă parte, să țină seama de capacitatea financiară a statului de a susține plata despăgubirilor”

2. În ceea ce privește soluția propusă în inițiativa legislativă la alin. (3¹) al art. 1 al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 94/2000*, apreciem că aceasta ar fi trebuit reanalizată și formulată prin luarea în considerare a ipotezelor posibile în situația în care un imobil-construcție, preluat abuziv, a aparținut cultelor religioase, iar, ulterior, acesta s-a demolat.

Astfel, ar fi trebuit analizată și reglementată situația posibilității retrocedării în natură a terenului pe care s-a aflat această construcție, dacă terenul este liber, situația în care imobilul s-a demolat parțial, ar fi trebuit menționată modalitatea de despăgubire, respectiv în natură sau în echivalent pentru fiecare dintre situațiile avute în vedere, valoarea avută în vedere pentru stabilirea valorii despăgubirii etc. (similar dispozițiilor art. 10 și art. 11 din *Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare*).

Referitor la măsurile propuse, era necesară formularea textelor în acord cu intenția de reglementare. Astfel, definiția „imobilelor” în sensul *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 94/2000* - de la art. 1 alin. (3¹) al inițiativei legislative, nu poate face referire la ceva ce nu (mai) există.

Intenția de reglementare ar fi trebuit să vizeze măsurile reparatorii pentru situația construcțiilor demolate (prin asemănare cu măsurile prevăzute la art. 11 din *Legea nr. 10/2001*).

3. Precizăm că cererea de retrocedare nu poate viza „construcțiile demolate” (art. 4 alin. (1¹) din inițiativa legislativă), întrucât retrocedarea vizează o măsură de restituire în natură, ceea ce nu poate fi vorba în situația unei construcții demolate.

În ceea ce privește norma propusă de inițiatori la alin. (1¹) al art. 4 din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2000*, care menționează

posibilitatea depunerii unor noi cereri de retrocedare pentru situația construcțiilor demolate, total sau parțial, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a textului propus, apreciem că acestea ar fi trebuit eliminate, având în vedere dispozițiile art.1 alin. (9) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2000* care prevăd că: „în toate cazurile cererile de retrocedare a imobilelor prevăzute la alin. (1) se pot depune la Comisia specială de retrocedare, prevăzută de prezenta ordonanță de urgență, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a legii de aprobare a acesteia. După acest termen nu se mai pot formula cereri de restituire sau de retrocedare. Actele doveditoare ale drepturilor solicitate se pot depune în termenul util stabilit de comisie”.

De altfel, măsura de la pct. 2 din inițiativa analizată, care vizează termenul de „6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi”, poate forma textul unei dispoziții finale, evidențiate printr-un articol roman. Totodată, în situația completării unui act normativ cu astfel de dispoziții, măsura ar genera un caracter retroactiv, contrar dispozițiilor art. 15 alin. (2) din *Constituția României*.

4. Totodată, în ceea ce privește introducerea unui nou alineat în cuprinsul art. 4 al inițiativei legislative, respectiv alin. (6¹), precizăm faptul că, în lipsa unui mecanism clar și predictibil pentru identificarea și evaluarea imobilelor demolate, precum și inexistența impactului bugetar estimat în *Expunerea de motive*, este posibilă o creștere a numărului litigiilor, precum și instituirea unei incertitudini juridice.

Potrivit legislației în vigoare, din analiza prevederilor *Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, republicată*, potrivit dispozițiilor art. 10, reiese că există cadrul legal prin care cultele recunoscute beneficiază, la cerere, de sprijin material din partea statului pentru cheltuielile privind funcționarea unităților de cult, pentru reparații și construcții noi, în raport cu numărul credincioșilor, conform ultimului recensământ și cu nevoile reale.

Acest sprijin include și alocări bugetare prin bugetul Secretariatului de Stat pentru Culte sau al autorităților locale, constituind un mecanism de compensare indirectă a pierderilor suferite de unitățile de cult.

Astfel, regimul aplicabil cultelor este deja unul special, distinct și favorabil, acestea beneficiind deja de sprijin instituțional bugetar dedicat, care poate fi consolidat în cadrul legal existent, fără extinderea necontrolată a măsurilor compensatorii.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere obiectul de reglementare, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Ilie-Gavril BOLOJAN

PRIM-MINISTRU

Domnului senator Mircea ABRUDEAN
Președintele Senatului